

Čtvrtletník – říjen 2022 – číslo 3
Trimestriel – octobre 2022
Driemaandelijks – oktober 2022

BELGIQUE - BELGIE
1420 BRAINE-L'ALLEUD 1
P 001887

Zpravodaj

Českého krajského spolku Beseda

TEREZÍNŠTÍ HROBAŘI

Na **neděli 12. června** jsme vás pozvali do Pražského domu na promítání filmu o třiceti terezínských věznicích, kteří dostali strašlivý úkol: pohřbít pobité lidické muže. Naším setkáním jsme chtěli připomenout 80. výročí této veliké tragédie a uctít jejich památku. Nad promítáním převzal záštitu pan velvyslanec **Pavel Klucký**. Jelikož se akce nemohl osobně zúčastnit, nahradila jej paní konzulka **Sandra Miholová**.

Toto téma úzce souvisí s putovní výstavou k akci **Anthropoid**, která v rámci českého předsednictví v EU již od května cestuje po Belgii. Několik panelů jsme mohli v době promítání vystavit i v Pražském domě. V sobotu 10. září proběhla vernisáž této výstavy

v muzeu v Bastogne, která potrvá do srpna příštího roku. Na začátku října bude výstava instalována taktéž v Lutychu.

Citlivě zpracovaný dokumentární film **Terezínští hrobaři** natočila na bázi povídky jednoho z hrobařů **Františka R. Krause Dvořákovu Rekviem** v produkci České televize režisérka **Olga Strusková**. Kreativní producentkou byla **Martina Šantavá**, která do Bruselu přiletěla, aby odpověděla na všechny naše zvědavé otázky, týkající se filmu i její další tvorby.

O tuto akci na velmi vážné téma byl ze strany našich krajanů značný zájem, avšak – jak už to bývá, když se po delším nepříz-

nivém počasí o víkend vyčáší – naši lidé, kteří jsou celé dny zavření v kancelářích, vyrážejí do přírody. Nakonec se nás sešla opravdu hrstka, asi čtvrtina z celkového počtu přihlášených. O to víc a déle jsme mohli po filmu debatovat.

Byla by škoda film nezhlédnout, blíží se dny s nevlídným počasím. Film je nadále k vidění v archivu České televize <https://www.ceskatelevize.cz/porady/11104934957-terezinsti-hrobari/> nebo na kanále YouTube <https://www.youtube.com/watch?v=hF8FzNgkN8>. Můžeme vám též zapůjčit DVD s anglickými titulky, abyste jej mohli ukázat i vašim partnerům.

Olga Schmalzriedová

foto © George Schmalzried

foto © George Schmalzried

POZVÁNKA NA VÝSTAVU

„Design a transformace.

Historie českého designu 1990-2020“

07.09.2022 - 08.01.2023

Výstava „Design a transformace. Historie českého designu 1990-2020“, pořádaná v rámci českého předsednictví v Evropské unii v Design Museum Brusel, nám představuje Českou republiku jako místo, kde se rodí mezinárodně důležité inovace a zároveň se zachovávají a cení místní zvyky.

Výstava prozkoumává vybrané projekty třinácti úspěšných firem, které reflektují zvraty české historie a jejichž produkty jsou známy daleko za hranicemi České republiky. Jsou mezi nimi nejen světově známá automobilka Škoda či výrobce nábytku TON, ale i méně známé firmy. Výstava vzdává hold také tradičnějším českým oborům, jako je sklářství.

Studenti Vysoké školy uměleckoprůmyslové v Praze doprovází výstavu videoprojekcí na fasádě Pražského domu v Bruselu.

Výstavu pořádá UMPRUM - Vysoká škola uměleckoprůmyslová v Praze ve spolupráci s Moravskou galerií v Brně a s Design Museum Brusel.

Design Museum Brusel

Place de Belgique 1, 1020 Brusel

Otevřeno: PO až NE 11:00 - 19:00, Vstupenky: 10 €/8 € (+ další slevy)

www.designmuseum.brussels

<https://designmuseum.brussels/en/stories-of-czech-design/>

Lenka Vacková, Barbora Procházková, kolekce oděvů a kabelek z dědictví po Marii Hradcové, 2021, Textile Mountain, foto © Karolína Ketmanová

DĚTSKÝ DEN S GRILOVÁNÍM V LESE SNŮ

foto © Dominika Jágerová

Letošní dětský den jsme oslavili až v druhé polovině června a víte proč? První dva červnové víkendy byly totiž prodloužené, a takové necháváme volné k rodinným výletům.

Dříve se kromě rodin s dětmi sjížděli na grilování i starší krajané, kteří už neměli děti doma. Každým rokem několik z nich odchází do nenávratna a nahrazují je mladší krajské generace. Proto už po několik let spojujeme grilování s organizací her a soutěží pro děti, s čímž nám skoro každý rok pomáhají naši bruselští skauti. Ani letos

foto © Dominika Jágerová

foto © George Schmalzried

foto © George Schmalzried

tomu nebylo jinak. Skauti a jejich vedoucí připravili úkoly na šesti stanovištích. Střílelo se lukem a šípy, skákalo se v pytli, lovily se kačenky (to byl nečekaně těžký úkol, jelikož háčky byly na provázku, a ne na drátě, jak je tu zvykem), běhalo se s tenisovým míčkem na lžici... Za každý splněný úkol dostaly děti na svou kartičku razítko, a když ji měly vyplněnou, přišly si pro odměnu: bublifuk a zlatou medaili. Ano, všichni u nás byli vítězové! A bylo jich celkem pětapadesát! Někteří medaili obratem snědli, protože byla čokoládová. ☺

Druhým velkým úkolem je pro nás pokaždé objednat příznivé počasí, aby nebylo ani příliš horko, ani deštivo. A žádný meteorolog nám v lednu nebo v únoru, když si rezervujeme prostor, neřekne, jaké počasí bude v daný den. A tak musíme spoléhat na svou šťastnou hvězdu. I letos nám bylo štěstí nakloněno: v sobotu 18. června bylo nesnesitelné horko, večer přišla bouřka, příjemně se ochladilo a vzduch se pročistil,

takže jsme v neděli měli k venkovnímu grilování ideální podmínky.

A na čem jsme si pochutnávali? K pití jsme nabídli plzeňské pivo, moravské víno a různé nealkoholické nápoje, včetně kávy a čajů. Na dračku šly české špekáčky a klobásky. S chlebem v českém stylu, křenem, hořčicí a nakládanými okurkami chutnaly fantasticky! Z několika druhů salátů byl jako vždy největší zájem o bramborový. Snědl se i kuskusový a těstovinový. Jen ten květákový nám zbyl, protože je málo známý, ale kdo jej ochutnal, nelitoval. Ach, ještě mám dávat recept na besední web. ☺ Omlouvám se. Tentokrát nepřišli na grilování snad žádní vegetariáni, neboť si nikdo nepřál grilovanou zeleninu. Že naši krajané milují domácí dezerty, to už víme, proto jsme jich opět napekly (pekly jen ženy) opravdu pozhňané! Přesto ze všech těch koláčů, buchet a štrúdlů zbylo jen pár drobečků. Ale kdo vaří a peče, tak sám dobře ví, že ta největší odměna pro kuchaře a pekaře je, když ostatním chutná! ☺

Když se dobře bavíme, jakkoliv dlouhá doba uteče vždy velmi rychle. Tak se i naše odpoledne rychle nachýlilo ke konci. Rezervovaný prostor jsme měli vyklidit nejpozději v 19 hodin. Nebylo však v našich silách sbalit tak rychle všechny potřeby, které jsme tam dovezli. Naštěstí byl strážce parku velice vstřícný, přišel mi vrátit pobytovou kartu, již jsem garantovala, že tam neprovedeme nějakou škodu, a dovolil nám sbalit se v klidu. Stačilo pak jen zavřít za sebou vrátka. A tak jsme se mohli i pěkně rozloučit s rodinami výborek, se kterými jsme se na živo viděli před prázdninami naposled. Další setkání už bylo jen na Skypu během poslední červnové schůzky s plánováním aktivit na druhé pololetí.

Věříme, že jste si hezky užili letní období, načerpali síly do podzimních dní a že se brzy opět setkáme.

Olga

foto © George Schmalzried

foto © George Schmalzried

NAŠINCI V BELGII: IVANA FINDUROVÁ

Na jaře jsme mohli zhlédnout milou pohádku Kde spí motýli v provedení Divadla Navlnce. Víte ale, kdo se vlastně skrývá za uchu ladicím názvem tohoto divadelního spolku? Měla jsem to potěšení a čest paní Ivanu Findurovou, zakladatelku divadla, podnikatelku, a hlavně milou a skromnou paní, vyzpovídat online po tom, co se vrátila z cesty po Kanadě. O shánění dobytka, cestách po světě i zakládání divadla pro děti se dočtete v rozhovoru níže, jen fotky nám chybí. Ale to asi spousta z vás, našich čtenářů také zná: když člověk balí kufry na cestu za horizont, sbalí pas a oblečení a na suvenýry už není místo.

Jak jste se tedy měli v Kanadě?

Člověk cítí, že tam má spoustu místa! Kanada je nádherná země, a i když jsme ji za ten měsíc nezvládli procestovat celou, navštívili jsme západní pobřeží a Vancouver. Část výletu jsme strávili na ostrově Vancouver u našich známých, kteří tam žijí, a viděli jsme krásné původní deštné pralesy. Navštívili jsme také světově známý *stamper* v Calgary. Vystavuje se tam zemědělská technika, a hlavně vždy dorazí indiánské kmeny zpoza Skalisticích hor. Kmeny ukazují své tance, prodávají tradiční výrobky a zvědavce může nahlédnout do *teepee*. Jsou tam i různé soutěže a jedna z nich, tzv. *team penning*, nás uchvátila. Kovbojové na koních při ní musí ze stáda oddělit vybraná telátka a dovést je do ohrady pod minutu času. To bylo tak strašně napínavé! Měli tam jednoho býčka unikače, kvůli kterému bylo diskvalifikováno osm týmů. Až trojice tak dvacetiletých holek to zvládla. Nikdy by nás ale s manželem nenapadlo, že budeme tak napjatě fandit!

Proč jste se vydali zrovna do Kanady?

S manželem cestujeme, protože máme potřebu poznávat nové věci. Ale vzhledem k tomu, že jsem já ten větší cestovatel, vždy jsem destinace vybírala já. Dávám však přednost místům teplejším, a tak jsme navštívili spoustu jižních zemí. Manžel, který chtěl jet třeba na Island či právě do Kanady, se ale začal tvářit nešťastně, že 30 let stále jezdíme do tepla, a tak jsme nakonec namísto do Jižní Ameriky vyrazili do Kanady! ☺ Nemluvě o tom, že nám oběma v Belgii chybí hory, a v Kanadě jsme si je mohli vychutnat do sytosti.

Ivanko, ale pěkně od začátku: povíš mi ještě něco o Tvém dětství?

Narodila jsem se ve Znojmě, krásném městě na jihu Moravy blízko hranic s Rakouskem. Tam jsem bydlela až do doby, než jsem odešla na vysokou školu, protože rodiče se nestěhovali. Měla jsem to štěstí, že ve vesnici kousek od Znojma jsem měla jednu babičku a druhou na Vysočině. Já jsem ještě z té generace, kdy babičky na vesnici nosily šátek na hlavě a chodili jsme na pole kopat brambory, měla jsem k dispozici kuřátka a housátka. Chodila jsem také na pastvu s husami a proutkem v ruce. Babička z Vysočiny měla větší statek, a tam jsem si vyzkoušela krmení jehňátka s dudlíkem, což bylo úžasné. Samozřejmě to s sebou přinášelo i takové zážitky, jako je praní vlny z ovce v potoce, což bylo něco opravdu nepřijemného, to si pořád pamatuji. V potoce jsme taky lovili takové malé rybičky „čudly“ a ty jsme pekli, kluci to křoupali celé i s hlavou. S mým o rok mladším bratrem jsme vždy trávili léto v tlupě spolu s dalšími dětmi, našimi sestřenicemi a bratřenci, u rybníka či

u mlýnského náhonu. Jednou kluci uvázali nejmladší sestřenku někde v lese ke stromu, rozhodli se, že ona bude ten mučedník u indiánského kůlu. My jsme ji pak ale v tom lese nemohli najít! Až na tuto příhodu jsem ale měla idylické dětství na venkově.

Když jsem pak začala chodit do školy ve Znojmě, zamílovala jsem se do vody. Přes mé tehdejší nejlepší kamarádky jsem se dostala do znojemského vodáckého týmu. U vody jsme měli klubovnu, tam byly jak kánoe, tak i pro nás mladší ohromně těžké pramice. Na jejich přenos k vodě nás muselo být alespoň osm! Jezdili jsme na vodu o sobotách, nedělích a prázdninách. Nejlépe bylo na Slovensku, tam jsme chodili i po horách.

Hrála jsem na klavír, jako vzorná holčička, a zpívala jsem v pěveckém sboru a tak. Na divadlo jsem se chodila jenom dívat. Do Znojma tehdy jezdilo Horácké divadlo z Jihlavy a já měla na jejich představení předplatné. Měli tehdy v repertoáru krásně zpracované hry Voskovce a Wericha a mně ta jejich představení utkvěla v paměti. Mé období dospívání je tedy protkáno vodou, horami a divadlem!

Po studiích ve Znojmě ses vydala kam?

Původně jsem chtěla jít na námořnickou školu ve Štětíně, ale na tu bylo třeba souhlas rodičů a těm se takový plán zdál moc divoký. Dále mě lákaly takové obory jako historie nebo egyptologie, ale všichni mě strašili, že tam to bez protekce nepůjde. Když jsem šla na vysokou školu do Olomouce studovat matematiku a zeměpis, rok jsem zvládla, ale matematika mě vůbec nebavila! A tak když v Olomouci otevřeli překladatelský obor an-

Ivana Findurová, ve Vietnamu © z archivu umělkyně

Divadlo Navlnce v Melbourne © z archivu umělkyně

gličtina-němčina, řekla jsem si, že za zkoušku to stojí. Němčina mi šla, angličtina nic moc, ale to bylo proto, že jsme se všichni učili rusky. Měla jsem rok na přípravu, bylo to náročné, ale nakonec mě s odřenýma ušima přijali. Pak jsem si k tomu ještě přibrala učitelskou aprobaci a zůstala jsem tedy u jazyků, které mě baví.

A s Tvým mužem Milanem jste se seznámili jak?

Lidi se nám často smějí, když to vyprávím... Já jsem tehdy byla v Olomouci a Milan pracoval na VUT v Brně. Nepotkali jsme se nikde v kavárně nebo tak... já jela za jedním svým kamarádem na chalupu do Krnova slavit Silvestra v roce 1989. Pamatuji si, jak jsme tam poslouchali Havlovu řeč... a byl tam takový podivný mladý muž s dlouhým černým vousy, který se tam taky dostal přes kamaráda. Potkali jsme se tam vlastně jen letmo, protože já na té chalupě strávila jen jeden den. Ale manželovi jsem padla do oka! První do dveří vstoupil můj obrovský batoh naplněný jídlem, a protože Milan rád jí, zaujala jsem ho. ☺ Později se mi ozval, přijel za mnou do Olomouce, a to jsme už začali plánovat naši společnou cestu. On chtěl na Island, já do Řecka, a tak jsme jeli na Krétu. ☺

Jak Tě Milan vlastně zkontaktoval? Na začátku 90. let ještě mobily nebyly běžné, že jo...

Vzhledem k tomu, že se mobily objevily v Česku až někdy v roce 1998, tak naše komunikace byla tradiční. Milan mi napsal dopis, krásný dopis! Teď už mi napíše tak akorát smsku. ☺

Takže jste spolu jeli na Krétu... a co potom?

Po našem letním výletě na jih jsme jeli společně do Velké Británie, Milan dostal nabídku pracovní stáže. A abych mohla jet, bylo třeba, abychom byli manželé... takže jsme se vzali dříve, než jsme plánovali, čistě z praktických důvodů. Přestěhovali jsme se do Birminghamu, tehdy ještě černého, a ne moc pěkného města s pozůstatky důlní těžby. Birmingham se v té době začínal rozvíjet a ztrácet svou pověst jednoho z nejhorších míst ve Velké Británii, centrum města bylo obnoveno spoustou novostaveb, zkrátka to začalo být velmi zajímavé místo.

Mělo jen jednu chybičku: jazyk, kterým se tam mluvilo, nebyla normální angličtina, ale používal se tam přízvuk, tzv. *black country*

brummie, dalo by se to přirovnat k ostravskému dialektu. S univerzitní znalostí angličtiny jsme prodělali opravdový jazykový šok a vůbec ničemu jsme na začátku nerozuměli.

Tvůj muž v Birminghamu učil a čím ses zabavila Ty?

Na toho půl roku, který jsme tam strávili, jsem přerušila studium v Česku, a využila jsem čas ke studiu jazyka. Chodila jsem do kurzu a většinu času jsem trávila studiem angličtiny a s manželem poznáváním Velké Británie. Nakonec to byl pro mě takový studijní pobyt, dokonce jsem si připravila i materiál na diplomovou práci.

A co po návratu do Česka? Jak se Ti vrátilo zpět?

Vracelo se mi těžce, protože se mi v Británii líbilo, ale chtěla jsem dokončit školu, čekal mě jen poslední rok.

A co rodina, máte spolu nějaké děti?

Přestože jsem vždycky chtěla holčičku, mám tři chlapečky: Filipa, Ondřeje a Petra. Zvažovali jsme ještě i čtvrté dítě, ale měli jsme strach, že by to byl zase kluk. ☺ A tři chlapi, to už je dobrý tým! Dnes už to jsou samozřejmě dospělí chlapi.

Co vás vedlo k výběru těch hezkých jmen?

Nikdy jsme nevěděli, co se nám narodí, takže jsme vždy měli nachystané i jméno pro holčičku. A to Tě asi potěším, protože já jsem vždycky chtěla Zuzanku! ☺ Jména Filip i Ondřej se mi moc líbila a třetí syn měl být Jakub. V porodnici ale byli s námi další dva novorozenci se stejným jménem, takže jsme nakonec zvolili jméno Petr. Nechtěla jsem, aby byl v podobné situaci jako já: ve třídě jsme kdysi byly čtyři lvaní!

Jak jsi prožívala mateřství?

To je těžká otázka... to byl takový frmol, když byli kluci malí, že já si to vlastně vůbec nepamatuji! První dva jsou od sebe rok a půl, takže trošičku připomínali dvojčata, a Peťa je o čtyři roky později. Pamatuji si některé hezké chvíle, ale i ty momenty, kdy jsem z nich šlela. Jako třeba když jsme dokončovali rekonstrukci domu, tak náš prostřední, tehdy dvouletý, Ondřej vylezl po žebříku do 1. patra a vybafl na zedníky,

Divadlo Navlnce v Adelaide © z archivu umělkyně

kterým překvapením vypadlo nářadí z rukou. No a dodnes je tak trochu kaskadér... Člověk hlídá dva a třetí mezitím někam zmizí.

Zaujala jsem roli rodiče, ale zároveň jsem se od nich učila jejich dětskému pohledu na svět. Pohledu, který je jednodušší, přímočařejší a který mě pak přivedl k dětskému divadlu.

A jak ses tedy vlastně k dětskému divadlu dostala?

Přes mé děti. Byly vedené k tomu, aby dělaly nejen sport, ale i divadlo. V Bítýšce máme amatérské divadlo, které oslavilo už 25 let, a tak jsem své chlapce přihlásila do dětské skupiny. Brzy jsem začala v divadle vypomáhat. A pak jednou za mnou přišla kamarádka, že by si chtěla zahrát divadlo pro děti, ale že to nemá s kým hrát. A protože bylo třeba alternovat, ona totiž nemohla pokaždé, byla hodně vytížená, tak jsem nastoupila opravdu jako herečka. Postupně se z toho stalo divadýlko, kde je trochu zapojená i moje rodina a další ženy a mladí mužové, kteří chtějí hrát a baví je to.

A jak vlastně teď funguje Divadlo Navlnce na dálku z Belgie?

Mám štěstí, že herečky, které jsou součástí našeho divadla, jsou velice zodpovědné. Já to organizuju, napíšu, nechám si udělat loutky a hudbu, secvičíme to, a potom podle požadavků řešíme, kdo může. Pokud jsme v Česku my s manželem, tak hrajeme my, protože nás to moc baví.

Divadlo spolyká hodně času, s malými dětmi bych si to nemohla dovolit. Velmi se mi navíc vyplatilo, že jsem si odchovala svůj podpůrný tým: když jeden z běžných zvukařů nemá čas, poprosím jednoho z mých synů a ti jsou vždycky tak hodní, že pomůžou.

Pokračování rozhovoru na straně 8.

Členské příspěvky

Milí členové Besedy,

naprostá většina našich stálých členů má členský příspěvek již dávno zaplacený. Pokud na náš účet dorazil během léta, najdete ve výtisku Zpravodaje na tomto místě svou letošní členskou kartičku. Mezi našimi členy je i několik takových, kteří své členství obnovují obrok nebo jen občas. Pokud to je i váš případ, nebo pokud jste zvyklí posílat příspěvek až koncem roku, a přesto se chcete zúčastnit letošní valné hromady, po které bude následovat zajímavý dýchánek, je třeba zaplatit příspěvek do 1.10. 2022.

Roční příspěvek **za rodinu stále činí 25 €, za jednotlivce 15 €**, děti a studenti příspěvek neplatí. Číslo účtu Besedy je **BE26 3630 3022 4129**, do poznámky napište **PŘÍSPĚVEK 2022**. Ač se všechno všude zdá, nechystáme se na valné hromadě navrhnout jeho zvýšení.

Ušetřit chceme od nového roku na výtiscích Zpravodaje. Jakožto členové Besedy máte na výtisk nárok, pokud vám však stačí elektronická podoba našeho čtvrtletníku, dejte nám to, prosím, vědět. Děkujeme a přejeme jen vše dobré.

jménem všech děvčat z výboru – Olga

PIETA ZA PANA WANKU

V životě nás zastihnou chvíle nejen veselé, ale i smutné. Zde vám, bohužel, přinášíme smutnou pozvánku k pietnímu setkání jako vzpomínku na pana překladatele Jana Wanku. Člověk, který byl znám minimálně polovině české komunity v Belgii, odešel v červnu tohoto roku naprosto opuštěný, a tak se o jeho pohřeb postarala komuna, ve které bydlel. Vykonáno bylo pouze naprosto nezbytné, takže pan Wanka je k poslednímu odpočinku uložen pod obyčejným dřevěným křížem v části hřbitova přístupné pouhých pět let. S ostatními členkami výboru jsme se rozhodly, že na kříž alespoň zajistíme štítek s jeho jménem.

Rády bychom jeho památku uctily společnou chvílí ticha na komunálním hřbitově ve Schaerbeeku v neděli **9. října od 15 hodin**. Po pietě se odebereme na čaj či sklenku něčeho dobrého (místo bude upřesněno) a budeme si moci popovídat o tomto laskavém muži, který byl velmi profesionální a zároveň mnohým svými radami a zkušenostmi skutečně nápomocen. Z organizačních důvodů vás prosíme o registraci zde: <https://forms.gle/QTbFH3914F9Bky1U9>

za výbor Besedy Zuzana

DÝCHÁNEK S TOYEN A HEREČKOU MILENOU STEINMASSLOVOU

Přijměte pozvání **do Pražského domu** (avenue Palmerston 16, 1000 Brusel) na neděli **2. října 2022**, kde se **od 15 hodin** budeme moci setkat s malířkou **Toyen**, vlastním jménem Marií Čermínovou. Právě v tyto dny, konkrétně 21. září, vzpomínáme 120. výročí jejího narození. Těšili jsme se, že se toto setkání bude krásně hodit k plánované výstavě v rámci českého předsednictví. Z výstavy však, bohužel, sešlo, ale vyprávění bude!

Osudu Toyen se v nové knize **To je on!** věnuje spisovatelka **Milena Štráfěldová**. A dozvídáme se nejen o jejím osudu, ale též o životě mezi válkami, o jejích přátelích, snech a surrealistickém umění, zkrátka o celé tehdejší avantgardě. Toyen byla nekonvenční a velmi tajemná, bílá místa jejího životopisu jsou beletrizovaná. Milena Štráfěldová se tentokrát nebude moci na dýchánek dostavit, nabídla nám však za sebe skvělou náhradu: známou českou herečku **Milenu Steinmasslovou**, která nám z knihy přečte vybrané pasáže a o této málo známé české malířce povypráví. A nejen to: na základě životopisu napsala autorka **monodrama**, jež ještě nikde nezaznělo. Budeme mít tedy jedinečnou příležitost poslechnout si z tohoto dramatu ukázky v podání herečky, která v něm Toyen ztvárňuje.

Nenechte si tedy tuto skvělou možnost ujít a přijďte. Jako vždy, budete se moci zeptat na to, co vás zaujalo. Během odpoledne bude probíhat i **burza knih ve prospěch nadace Malý Noe**. Ze seznamu si vybrané knihy, prosím, rezervujte předem, není v našich silách všechny do Bruselu dopravit. Domácí občerstvení též nebude chybět. Přihlaste se, prosím, zde: <https://forms.gle/j55tHBCgzhEL7ga39>

Těšíme se na vás.

za výbor Besedy - Olga

VALNÁ HROMADA BESEDY

Milí Besedníci a milé Besednice,
těšíme se, že se v hojném počtu s vámi setkáme **v neděli 2. října ve 14 hodin** na valné hromadě v **Pražském domě** (avenue Palmerston 16, 1000 Brusel). Všichni naši členové již dostali pozvánku s programem tohoto setkání. Pohovoříme o našich aktivitách za uplynulé tři roky, po-

díváme se na financování naší činnosti, podebatujeme o plánech na příští období a hlavně – zvolíme nový výbor, který by mohl být početnější, aby se nám akce lépe organizovaly.

Kdo se nemůže zúčastnit osobně, měl by poslat podepsaný volební lístek poštou nebo mailem, ale rozhodně preferuje-

me osobní účast, abychom se viděli a taky abychom byli usnášeníschopní. Hned po valné hromadě bude následovat dýchánek věnovaný malíři Toyen, na který do Bruselu na otočku přiletí herečka Milena Steinmasslová.

Jménem všech výborek vás zve a na osobní setkání se těší *Olga*

Medailonky kandidátů do výboru Besedy a kontrolora účtů – 2022

FROSTOVÁ BARBORA

Původně v ČR Děčín
V Belgii od září 2000
Povolání původně účetní, nyní v pracovním úvazku
Rodina přítel Olivier je Belgičan, dcera Emma
Beseda členka od 2013, ve výboru od 2014

GJERDINGEN ZUZANA

Původně v ČR Frýdek-Místek
V Belgii od září 2010
Povolání hudebnice, učitelka hudby, asistentka v MŠ
Rodina manžel Ulf je Švéd, synové Matyáš a Antonín, nevlastní syn Michael Ulf
Beseda členka od 2013, ve výboru od 2014

PAPANIKOLAU MARKÉTA

Původně v ČR Prostějov
V Belgii od 2009
Povolání projektová manažerka, OSVČ
Rodina manžel Alex je Řek, děti Lea Amalia a Matthias
Beseda členka od 2022

PILAŘOVÁ LENKA

Původně v ČR Chrudim
V Belgii od srpen 2003
Povolání právnička
Rodina manžel Radek, děti Jakub, David, Ema
Beseda členka od 2012, ve výboru od 2017

SCHMALZRIEDOVÁ OLGA

Původně v ČR Český ráj – Bělá u Staré Paky
V Belgii od leden 1987
Povolání učitelka angličtiny a ruštiny, nyní češtiny pro cizince
Rodina manžel George je Američan, čtyři dospělé děti, vnučky Ellyn a Lucia, vnukové Liam a Emilio
Beseda členka od 1990, ve výboru od 1998

SCHUSTEROVÁ MARTINA

Původně v ČR Liberec
V Belgii od červenec 2010
Povolání učitelka, nyní asistentka v neziskové organizaci
Rodina manžel Dimitri je Belgičan, dcera Klara a syn Zachary
Beseda členka od 2011, ve výboru od 2011 do 2015, od 2015 kontrolorka účtů Besedy

STAŇOVÁ ALENA

Původně v ČR Veselí nad Moravou
V Belgii od 1995
Povolání inženýrka chemie, nyní průvodkyně
Rodina manžel Alain je Belgičan, syn Aleš
Beseda členka 2000–2006 a od 2009, ve výboru 2000–2006, 2009–2017 a od 2019

17. SPOLEČNÉ PEČENÍ VÁNOČEK

Mikulášská nadílka nám tak trochu zamíchala listy v našem kalendáři, ale to nevadí. Letos tedy budeme péct vánočky na samém počátku adventu. A dokonce jsme se s výborkami rozhodly věnovat této bohubilé činnosti celý víkend. To proto, aby se pečení mohli zúčastnit všichni zájemci, i ti, kteří mají v sobotu nějaké pracovní povinnosti nebo pravidelné aktivity s dětmi.

Budete si tedy moct vybrat, zda se vám hodí víc **sobota 3. prosince** či **neděle 4. prosince** a zda preferujete dopolední nebo odpolední pečení. Doufáme, že nenastane žádná taková situace, která by nám mohla zabránit sejít se osobně v **Braine-l'Alleud**, že tedy budeme moct opět pracovat v jedné kuchyni. Budeme se též snažit umožnit zájemcům, kteří se nebudou chtít vydat na cestu, připojit se online.

Zaneste si každopádně tato dvě data do svých diářů, bližší podrobnosti najdete v příštím čísle Zpravodaje a následně také na našem webu www.beseda.be a na Facebooku Beseda Belgie. Přihlásit se můžete již dnes zde: <https://forms.gle/jfy7gzeZ8VyumN898>

Vánoce jsou tu již za 3 měsíce a zkušenost nám říká, že to je vlastně za chvíli. ☺

Opatrujte se, ať se ve zdraví opět sejdem.

Olga

MIKULÁŠSKÁ NADÍLKA

Mikulášská nadílka bude mít letos zcela jiný ráz, než jsme byli v posledních letech zvyklí. Sejdeme se tentokrát **v divadle na Tombergu** (avenue Paul Hymans 2, 1200 Woluwe-Saint-Lambert) až **v neděli 11. prosince**. To proto, že sál byl už v červenci na náš původně plánovaný termín rezervovaný.

Děti a jejich dospělý doprovod zhlédnou v podání **divadla Navince** Čapkovu **Poštáckou pohádku s vánočním koncem**. Přihlásit se můžete na **dopolední (od 10 hodin)** nebo **odpolední (od 14 hodin) představení**. Sál je dost velký, tak věříme, že tentokrát uspokojíme maximální počet zájemců. Přednost budou mít opět **děti členů Besedy**, kteří se budou moct hlásit **od 15. do 31. října**. Od 1. listopadu budeme přijímat přihlášky všech našich krajanů.

Přihláška pro 1. skupinu od 10 h:

<https://forms.gle/jEt3m7Zn5EK3Xa7N6>

Přihláška pro 2. skupinu od 14 h:

<https://forms.gle/mKqc8Wr3uRZVfbYZ9>

Po představení přijde za dětmi Mikuláš se svým doprovodem a rozhodně nezapomene na sladkou odměnu. Ta je již objednaná. ☺

Vstupné pro děti od jednoho roku či dospělé činí **15 Eur**, je v něm zahrnuto drobné občerstvení a pro děti perník od Mikuláše.

Já se těším jak na pohádku, tak na Mikuláše a na vás všechny už teď! A věřím, že vy taky. ☺

za Besedu - Olga

Pokračování rozhovoru ze stran 4 a 5.

Prosím Tě, a jak jste dostali do Belgie, konkrétně do Genku? Co tady vlastně děláte? ☺

Nooo, Milan pracuje a já ho řídím! ☺ Ale ne...můj muž je „ajták“, on bez toho nemůže žít. Dobrých třicet let dělal u stejného zaměstnavatele, dělal poměrně složitý systém pro energetiku, potřeboval ale změnu. A tak jsme si založili vlastní IT firmu, bohužel do toho přišel covid. Všechno začalo přecházet do online prostoru, ale na to, aby člověk mohl rozjet firmu, je třeba mít osobní kontakt s potenciálními zákazníky a taky cestovat. Při hledání možných klientů v zahraničí jsem narazila na jednoho, který měl zájem přímo o manželovu práci, ne o naši firmu. Tu si stále udržujeme, i díky dvěma našim synům, kteří jsou také „ajtáci“, a já se starám o administrativu. Manžel přešel do firmy, která je tady v Genku a v Molu, takže jsme se museli přestěhovat, aby mohl chodit do práce.

Jak dlouho plánujete v Genku zůstat?

Já v naší firmě můžu pracovat na dálku a manželova práce je na dobu neurčitou,

takže i když Genk není zrovna místo, kam by se člověk nadšeně stěhoval, zatím se nám tu líbí. Díky spolupráci v rámci naší firmy jsem neustále v kontaktu s dvěma syny a s tím třetím také, přes další projekt. Ondřej vystudoval pivovarnictví a pracuje nyní jako sládek v Mělníku, ale zároveň se pustil do kombuchy, kterou já považuji za úžasný zdravý nápoj. Takže spolu chystáme webové stránky a nějaké knížky.

Rodinná Poštácká pohádka v Perthu © z archivu umělkyně

No to je nádhera, jaké máte skvělé vztahy s dětmi! Ivanko, máš ale ještě nějaké speciální přání, nějakou tužbu, co by sis chtěla splnit?

Já mám velkých snů spoustu: taková ta

klasika, že děti budou zdravé a šťastné... Cestovní sen je Jižní Amerika, například Peru, tam jsem ještě nedojela, snad se jednou podaří. S manželem sníme o národních parcích v Africe, a protože máme známé v Keni, začala jsem koukat zrovna včera na letenky. A jak se vždy všechno tak krásně propojuje, tak mi přišel email z Vim Hofovy stránky, kam jsem se nedávno zapsala: „Nechcete podporovat naše projekty v Keni?“ Podporují kromě jiného i vzdělávání dětí. Navíc kdysi jsem se kvůli pomoci jedné nadaci vydala s divadlem do Indonésie a byl z toho úžasný projekt. Takže bych ráda zkusila nabídnout něco, co by jim pomohlo v jejich edukačních aktivitách. Nejčerstvější sen je tedy uvedení pohádky v Keni.

Máme také jeden společný sen, a to znovu navštívit Austrálii, kde jsme strávili rok života. Města jsou všude stejná, ale ta nekoenečná příroda, prostor a pocit volnosti, to se v Evropě jen těžko hledá.

Mockrát Ti, Ivano, děkuji za krásný a inspirativní rozhovor a těším se na další vaše představení během naší Mikulášské nadílky!

Zuzana

PODZIMNÍ TRADICE 1.

WWW.FOLKLORACEK.CZ

JAK SE NAŠI PŘEDCI ZÁSOBILI NA ZIMU

NAŠI PŘEDCI MĚLI JIŽ V LÉTĚ PÍNO PRÁCE S PŘÍPRAVOU NA ZIMU.

V PODZIMNÍM ČASE PŘÍPRAVY VRCHOLILY. SKLÍZELA SE POSLEDNÍ ÚRODA, ZAORÁVALA SE POLE, SEKALO SE DŘEVO A DĚTI SBÍRALY DŘÍVÍ, HOUBY A BYLINKY.

SKLEPY SE PLNILY KOŘENOVOU ZELENINOU ZASYPANOU PÍSKEM (MRKEV, PETRŽEL...). JABLÍČKA A BRAMBORY SE SKLADOVALY ČASTO ROZLOŽENÉ, ABY NEZAHNÍVALY DÍKY NEDOSTATKU VZDUCHU NEBO POTLUČENÍ.

ŠVESTKY SE MOHLY PO VRSTÁCH SKLÁDAT DO VELKÝCH NÁDOB VYSYPANÝCH MOUKOU, TAK ABY SE VZÁJEMĚ NEDOTÝRALY.

SUŠILY SE RŮZNÉ DRUHY OVOCE I BYLINKY. SUŠENÍ MOHLO BÝT V JEDNOTLIVÝCH RODINÁCH NA SÍTECH, NEBO VE SPOLEČNÝCH SUŠÁRNÁCH, VE KTERÝCH SE RODINA STRÍDALA V HLIDÁNÍ.

KONTROIOVALO SE, JESTLI NĚKDE DO CHALUPY NEZATĚKÁ, NEBO NEFOUKÁ, A DĚLALY SE OPRAVY, PROTOŽE ZIMY BÝVALY ZA NAŠICH PŘEDKŮ PĚKNĚ TUHÉ.

V RODINÁCH BÝVALA ČASTO KOZA NA MLÉKO A SLEPIČKY NEBO DOBYTEK. S NIMI SE ŽILO TEMĚŘ POSPOLU, PROTOŽE V ZIMĚ ZVÍRATA UDRŽELA CHALUPU V TEPLĚ.

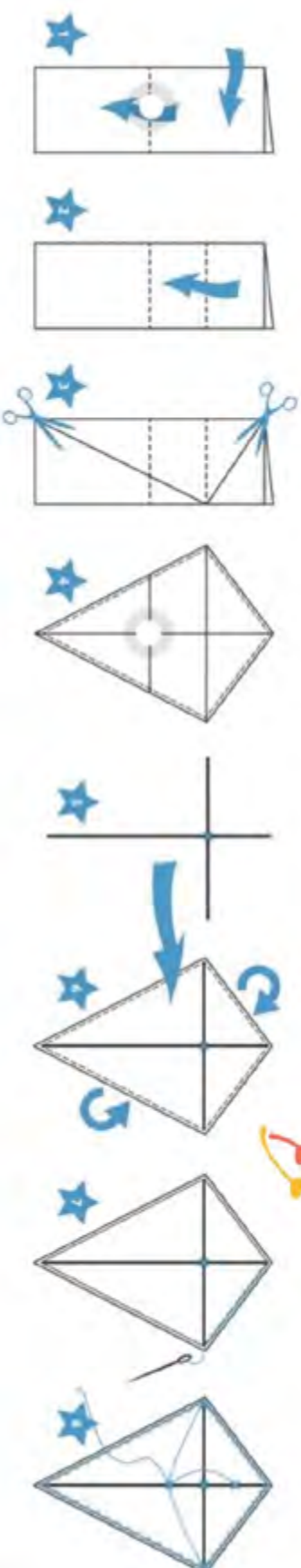

PODZIMNÍ TRADICE 2.

WWW.FOLKLORACEK.CZ

VYROBTE SI DRAKA!

NAŠI PŘEDCI SI JE PO SKLIZNI BRAMBOR TAKÉ VYRÁBĚLI.
POLE BYLO ZAORANÉ A TAK SE PO NĚM DALO BĚHAT.
NAVÍC NA PODZIM BÝVÁ VÍCE VĚTRNO.
A TAK JE S DRAKY O ZABAVU POSTARANO. :-)

SDÍLEJ SVÉHO VYROBENÉHO DRAKA V SOUKROMÉ FB SKUPINĚ A ZAPOJ SE DO SOUTĚŽE
O KUFŘÍK PROFESIONÁLNÍCH HOLANDSKÝCH PASTELER.

VÍCE INFO: WWW.FOLKLORACEK.CZ

3. PODZIMNÍ TRADICE

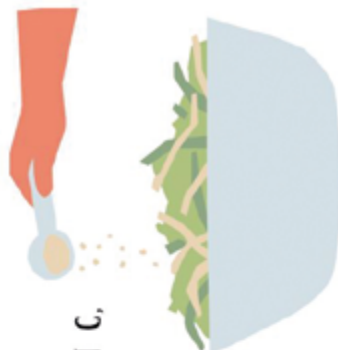
WWW.FOLKLORACEK.CZ

HISTORIE KYSANÉHO ZELÍ

KYSANÉ ZELÍ JE JEDNOU Z NEJSTARŠÍCH TRVANLIVÝCH POTRAVIN. BYLO ZNÁMO JIŽ V ANTICKÉM ŘECKU I ŘÍMĚ A ROVNĚŽ JE ZMIŇOVÁNO VE STAROVĚKÉ ČÍNĚ, KDE BYLO JIŽ VE 3.TIS. PŘ.N.L. SOUČÁSTÍ ODMĚNY DĚLNÍKŮM, KTERÍ STAVĚLI VELKOU ČÍNSKOU ZED. VE STŘEDOVĚKU BYLO ROZŠÍŘENÉ UŽ I DÁLE PO EVROPĚ.

JE ÚŽASNĚ NA PROČIŠTĚNÍ STŘEV. DODNES ZŮSTÁVÁ KYSANÉ ZELÍ TRVALOU SOUČÁSTÍ JIDELNÍČKU V MNOHA ZEMÍCH PRO SVŮJ POZITIVNÍ VLIV NA ZDRAVÍ, VYSOKÝ OBSAH ŽIVIN A PŘEDEVŠÍM OBLIBENOU TYPICKY KYSELOU CHUŤ.

POKUD SI ZELÍ VYROBÍTE SAMI, MÁTE JISTOTU, ŽE SE V NĚM NEVYTRATÍ VITAMÍN C, NAROZDÍL OD ZELÍ NAKOUPENÉHO V BĚŽNÝCH OBCHODECH.

DOMÁCÍ VÝROBA KYSANÉHO ZELÍ

NAKROUHANÉ, PROSOLENÉ A OKMÍNOVANÉ ZELÍ SE PO SEŠLAPÁNÍ, KTERÉ VYTĚLÁČÍ VZDUCH A VODU, UKLÁDÁ DO SPECIÁLNÍCH KAMENINOVÝCH NÁDOB.

KYSANÉ ZELÍ JE PRODUKT MLÉČNĚ KYASNÉHO PROCESU. TENTO KYASNÝ PROCES PROBÍHÁ SAMOVOLNĚ A SLOUŽÍ SOUČASNĚ JAKO KONZERVANT, NENÍ Tedy TŘEBA POUŽÍVAT ŽÁDNÉ AKTIVÁTORY KYAŠENÍ, ANI KONZERVAČNÍ PŘÍPRAVKY.

NAPLNĚNÉ NÁDOBY BÝVAJÍ KERAMICKÉ ZATÍŽENÉ SPECIÁLNÍM VÍKEM TĚŽ Z KERAMIKY, NEBO KAMENE. JE NUTNÉ ZAMEZIT PŘÍSTUPU VZDUCHU, ALE SOUČASNĚ UMOŽNIT ÚNIK PLYNŮ, VZNIKAJÍCÍCH PŘI KYAŠENÍ. SAMOTNÉ KYAŠENÍ PAK PROBÍHÁ PŘI OPTIMÁLNÍ TEPLOTĚ 8-10°C PO DOBU 6-8 TÝDNŮ.

NAVŠTIVTE ONLINE FESTIVAL TRADIC
HOUBAŘI - VČELAŘI - VINAŘI - BYLINKÁŘI

PODZIMNÍ TRADICE

4.

28. 9. - 2. 10.

www.zvykoslav.cz

REGISTRACE NUTNÁ!

JAZYKY V EU INSTITUCÍCH

aneb Víte, kdo nám naservíruje informace v češtině?

S předsednictvím Česka v rámci EU se nabízí otázka, jakým způsobem se k nám vlastně dostávají všechny informace z veškerých jednání, usnesení či z „vyšších míst“ evropských institucí. Za zveřejněním překladu v češtině či přetlumočením do češtiny je skrytá celá mašinérie lidí, o kterých toho běžný člověk moc neví. V Belgii se ale setkáváme s velkým množstvím krajanů, kteří se překládáním živí, a tak vám přinášíme pár stránek, kde se o nich dozvíte více. Příjemné čtení vám přeje

editorka Zuzana

CO OBNÁŠÍ PRÁCE PŘEKLADATELŮ V INSTITUCÍCH

Všichni víme, že Evropská unie má 27 členů. Oficiálních jazyků je ale jen 24. Jak je to možné? Ano, tak třeba Belgie používá francouzštinu, nizozemštinu a němčinu, čímž ušetříme ten první. Němčinu použijeme dále pro Německo i Rakousko. A ten třetí ušetřený jazyk, ten je nejtěžší uhádnout. Kypr má jako oficiální jazyky angličtinu a řečtinu.

Ono to ale stačí i tak. Spočítali jste si někdy, kolik jazykových kombinací vám vznikne, když budeme chtít přeložit nějaký text ze všech jazyků do všech jazyků? Je to neuvěřitelných 552 kombinací. Přestože pro Evropské instituce pracuje velké množství překladatelů a tlumočnicků, není v našich silách a ani by nebylo ekonomicky únosné zajistit přímý překlad mezi všemi. Proto existují 3 tzv. pivotní jazyky. Někdo třeba

Překladatel a tlumočnick musí mít jazykové znalosti zdrojového i cílového jazyka, překladatelské schopnosti, tlumočnickou pohotovost, vyhledávací dovednosti v obrovských databázích, kulturní znalosti, technické dovednosti, rozhodnost zvolit správný termín, schopnost rychle střídat různé jazyky, obory i styly.

přeloží směrnici z finštiny nejprve do angličtiny, němčiny nebo francouzštiny, a my

potom z jednoho z těchto jazyků do češtiny. Platí tu totiž takové pravidlo, že na cílovém jazyku musí pracovat rodilý mluvčí. Když už nejsou kapacity, udělá se tzv. retour, tedy překlad přeloží nerodilý mluvčí, revizi ale udělá rodilec. Dvojí překlad samozřejmě přináší dvojí možnost chyb, proto se překladatelé učí další a další jazyky, aby mohli překládat přímo. Běžná praxe například v Evropském výboru regionů a v Evropském

ilustrační foto

24 oficiálních jazyků = 552 jazykových kombinací pro překlady a tlumočení (3 úřední jazyky)

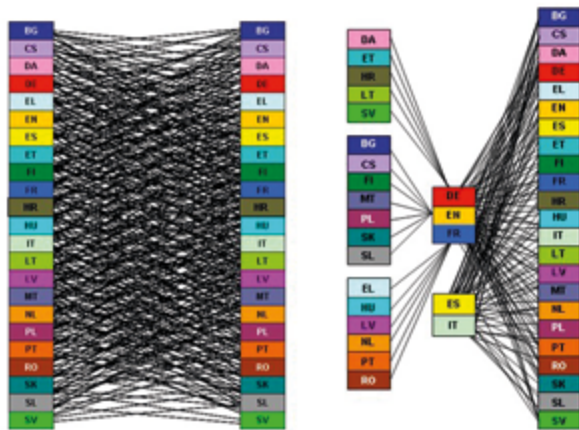

foto z archivu autorky

hospodářském a sociálním výboru je, že překladatelé ovládají 6 – 8 jazyků, výjimkou nejsou ani přírodní úkazy s 12 – 15 jazyky. Ano, u některých pak jde o pasivní znalost, ale i tak je to hodně.

V Radě a v Komisi je kolem 90 % textů v angličtině, 5 % ve francouzštině. Jen Parlament a oba výbory to mají bohatší, ale i tady se situace mění a angličtina i přes brexit vítězí. Nezapomeňme, že kromě již zmíněného Kypru je úředním jazykem i na Maltě.

A kolik překladatelských oddělení vlastně v EU máme? Komise, Rada, Parlament, Výbory, Účetní dvůr, Soudní dvůr, právníci lingvisti. Ve všech institucích pracuje kolem 5000 překladatelů, těch českých je asi 200. Tlumočníci jsou zvlášť. Náklady jsou vysoké, v ceně je kancelář, počítač i záchodový papír. Je to cena za to, aby si každý občan mohl veškerou legislativu přečíst ve své řeči, aby nemohl říkat, že neví, o čem se v tom Bruselu vlastně rozhoduje. A nesmíme zapomenout na to, jaká by byla cena za nepřeklad. Tedy za nedorozumění.

Naše platy jsou vysoké, přesto ne dostatečně třeba pro Severany, doma mají lepší služby. Málo bývalo též Britů, protože neumí cizí jazyky. Z České republiky by zájem byl, ale poslední dobou se organizuje jen velmi málo konkurzů, stavy překladatelů se dramaticky snižují a eventuální volná místa se zaplňují jen smluvními zaměstnanci na dobu určitou.

Co vlastně překládáme? Legislativní a nelegislativní texty. Legislativní texty obsahují odborné právní výrazy, které je někdy

složitě dohledávat, a musíme v nich zajistit vzájemnou provázanost nově překládaných textů s texty, které jsme přeložili v minulosti. Druhým typem textů jsou texty nelegislativní povahy (tiskové zprávy, brožurky, provozní a administrativní texty), v nichž má překladatel větší volnost a nemusí se úzkostlivě držet všech příruček a předpisů. Věnujeme se i důvěrným a tajným dokumentům, existují k tomu i speciálně zabezpečené místnosti, překladatelé musí mít prověrky.

Požadované překlady k nám chodí počítacem od zadavatelského oddělení přes koordinační oddělení. Termíny mohou být půl hodiny i 14 dnů, pracuje se často zároveň na několika dokumentech z různých jazyků a s různou terminologií. V Komisi, kde je překladatelů nejvíce, mají jistou specializaci, v ostatních institucích nikoliv. Po překladateli dostane překlad asistent, který ho správně naformátuje, upraví písmo, odsazení, tabulky apod. Máme k tomu tzv. Pravidla pro jednoduchou úpravu dokumentů.

Kolik toho musí překladatel stihnout? Obvyklých je tak 8 stran překladu, 4 strany revize interní nebo externí, pak další práce jako evaluace, editování, korektury originálů, překlady titulků, výtahy z textů, překlad twitterových zpráv, jazyková podpora politikům, péče o terminologii, technická podpora od překladatelů, tzv. superuserů, kteří řeší některé problémy lépe než IT specialisté.

Říkáte si, jak to mohou všechno stihnout, když praxe je často mnohem horší a stránky se jen valí? Já si to říkám taky. Mí kolegové jsou neuvěřitelní profesionálové a patří jim náš obdiv. Navíc je jich nyní polovina, než jich bylo v roce 2005. Používáme SDL Trados Studio, CAT (computer-aided translation) tool, které si vlastními silami upravujeme na naše potřeby. Naše výhoda je v obrovských databázích, z kterých si můžeme vytáhnout již přeložené segmenty, nejsou to ani slova ani věty, proto segmenty. K dispozici máme Euramis, EUR-Lex, Quest, online slovníky, IATE atd.

Navíc není stránka jako stránka, velmi záleží i na kvalitě originálu, často píší anglicky nerodilí mluvčí a není jasné, co chtějí vyjádřit. Proto je vybízíme, aby psali ve své mateřštině. Sepsali jsme pro ně návod Clear writing guidelines.

A když nestíháme, pracují pro nás externí agentury, které vyhrály náročná výběrová řízení. Externích překladů bude stále více, kvalita se zlepšuje, jen pro místní překladatele je to méně kreativní, protože vlastně opravují práci jiných. V dobách nekontrolovatelného návalu překladů řešením zůstává práce večer nebo v noci, ať už během tzv. permanence oficiální nebo neoficiální.

Za těch skoro 18 let mé praxe v institucích se práce překladatele zcela změnila. Papírové slovníky, ale třeba i CD slovníky, smutně koukají ze skříní, vše je online. V roce 2004

foto z archivu autorky

ilustrační foto

to bylo všechno úžasně kreativní, vymýšleli jsme terminologii, která do té doby neexistovala. Konzultovali jsme s ministerstvy, Stálým zastoupením při EU v Bruselu, s Ústavem pro jazyk český, s terminologií z jiných institucí. Brzy na to jsme ale spustili první formu počítačem podporovaného překladu a začali plnit paměti. Nejprve fungovaly jen páry jazyků, které opravdu někdo přeložil. Po dalších letech se podařilo propojit

segmenty mezi sebou, takže se nám začaly nabízet páry jazyků, které mezi sebou nikdy nebyly přímo přeložené. Klasický statistický strojový překlad vystřídal neurální strojový překlad s umělou inteligencí, který je mnohem lepší, ale i zrádnější. Dělá jiné chyby, hůř odhalitelné, proto nejde nabízený segment jen odkliknout, i když vypadá česky. A proto my překladatelé jsme a ještě budeme potřební.

Často se lidé ptají, co je kvalitní překlad. Podle Tomáše Svobody (Institucionální překlad v kontextu institucí a orgánů Evropské unie) je kvalitní takový překlad, který je věcně správný a při jehož čtení nevnímáme, že se jedná o překlad, ale máme dojem, že čteme text psaný původně v českém jazyce. Snadno se to řekne, hůř se to realizuje. A co musí mít kvalitní překladatel a tlumočník? Výborné jazykové znalosti zdrojového i cílového jazyka, překladatelské schopnosti, tlumočnickou pohotovost, vyhledávací dovednosti v obrovských databázích, schopnost zvolit správný termín, kulturní znalosti, technické dovednosti, schopnost rychle střídát různé jazyky, obory i styly.

Překládat pro Evropské instituce nicméně znamená pracovat pro celosvětově naprosto ojedinělý jazykový režim, úžasně fungující stroj těch 552 jazykových kombinací.

*Markéta Franková,
vedoucí českých a slovenských překladatelů ve Výboru regionů a v Evropském hospodářském a sociálním výboru*

KONFERENČNÍ TLUMOČNÍK

Konferenční tlumočník pracuje primárně s mluveným projevem: na konferenci či mnohojazyčném jednání zajišťuje, aby si řečníci a jejich posluchači vzájemně porozuměli a měli možnost najít „společnou řeč“. Pracuje v konkrétní komunikační situaci definované časem, místem a jejími účastníky. Musí samozřejmě ovládat jazyky, se kterými pracuje, připravit se předem tematicky i terminologicky: jeho práce však spočívá, spíše než v hledání přesných překladových ekvivalentů, ve společném a přesném předávání myšlenek, tak jak byly formulovány a zamýšleny, včetně jejich kulturních konotací a se zohledněním neverbálních složek: tlumočník pracuje i s řečí těla, intonací, důrazem na tu či onu myšlenku, který si řečník přeje udělat.

Hlavní dva typy konferenčního tlumočení jsou konsekutivní a simultánní: při konsekutivním nejprve hovoří řečník, tlumočník ho poslouchá a dělá si zápisky.

kabina tlumočníka, ilustrační foto

Projev může být dlouhý 5-7 minut, nemusí se jednat o tlumočení věty po větě (ostatně v konferenčních situacích tomu tak nebývá téměř nikdy). Když řečník domluví, předá slovo tlumočnickovi. Další způsob, hojně využívaný v institucích EU, je tlumočení simultánní: tlumočník pracuje v kabině, se sluchátky a mikrofonem, přičemž jeho tlumočení začíná těsně po řečníkovi

a končí pár slov po něm. Proč se jmenuje simultánní? Není to proto, že by se tlumočilo „současně“: ani tomu tak přesně není, tlumočník může začít pracovat až ve chvíli, kdy byla nějaká minimální významová jednotka vyslovena. Může to být třeba půl věty, někdy i věta celá. „Současně“ však tlumočník vykonává několik činností zároveň: poslouchá řečníka, analyzuje sdělení, převádí ho do cílové řeči, hovoří, kontroluje svůj hlas a výsledek, někdy si také dělá poznámky (čísla, jména) nebo pracuje s textem, ze kterého řečník vychází. V kabině nepracuje tlumočník nikdy sám, vždy minimálně s jedním kolegou, se kterým se střídá a spolupracuje. Je to týmová práce, která si žádá flexibilitu, empatii a výdrž!

*Hana Jungová,
konferenční tlumočnice a
vedoucí českého tlumočnického oddělení
na DG SCIC Evropské komise*

O PŘEKLADATELI

Nepleťte si překladatele s tlumočníkem. Ač jsou to dva zdánlivě blízké živočišné druhy, každý se projevuje zcela specifickým způsobem. Když hovoří tlumočník, kroutí ústy jako natrvalená televizní hlasatelka a každé slovo pronese s tak dokonalou plastičností, že mu rozumíte až za roh. Při řeči pravidelně, avšak neslyšně dýchá, a tváří se, jako by měl v břiše mikrofon. Je to profesionál mluvy a jeho projev je distinguovaný jako proslov anglického lorda ve sněmovně. Když se rozhovoří, obvykle vede dlouhý monolog a umlčet jej lze až po půl hodině, což je interval, po kterém se střídají tlumočníci v kabině. Moc si s ním nepopovídáte, ale z jeho hovoru si odnesete mocný estetický dojem.

Překladatel je povahy zcela opačné. Při hovoru se může zajíkat a šlapat si na jazyk, protože na papíře se to neprojevuje. Je hluboce oddán tištěnému slovu. Na ulici čte všechny nápisy, dokonce i ty úplně nezajímavé, jako je POZOR, ZDE SE STAVÍ. PŘEJDĚTE NA DRUHÝ CHODNÍK. Je však tak roztržitý, že i po přečtení tohoto oznámení zůstane na nebezpečné straně. Nápis bere jako pouhý jazykový oříšek a ze zvyku si jej překládá do všech známých jazyků. Riskuje tím vlastní život a diví se, když mu pak má-

lem spadne na hlavu cihla. K tomu dochází zvláště v Bruselu, kde se neustále staví nové budovy pro Evropskou unii, v důsledku čehož musí evropští pracovníci na cestě do práce přeskakovat díry v chodníku a vyhýbat se hromadám písku.

Jelikož je překladatel stále zavřený ve své kanceláři, bývá to osamělý podivín. Prsty mu bleskurychle běhají po klávesnici počítače, leč jeho ústa jsou zrezivělá. Má-li se rozhovořit, je třeba mu promazat panty, nejlépe belgickým pivem, a pak je s ním milo poklábosit. Nejráději hovoří o překladatelských hříčkách, nad kterými se s kolegy nasměje celé dny, ač v nich normální smrtelník nic zábavného nenachází.

Překladatel pracující pro Evropskou unii je bytost uvažující v mnoha záhadných zkratkách. Jsou to složité matematicko-jazykové útvary, jako je COM (2022) 71 či SWD/2022/1. Pro obyčejného laika to je podivná hatmatilka, avšak překladatel si v ní libuje. Tyto složeniny jsou mu milé jako mateřské pohlázení, chléb a sůl či polibek milenky. Bez nich by si připadal opuštěný.

Překladatel se zaobírá zcela jinými problémy než zbytek člověčenstva. Zatímco

lidstvu stačí, aby se jakž takž dorozumělo, nehledě na to, jaké prostředky k tomu použije, s překladatelem je tomu naopak. Je mu zcela lhostejno, CO je řečeno, a veškeré jeho úsilí se upíná k tomu, JAK je to řečeno. Je si vědom toho, že jednu věc lze vyjádřit mnoha způsoby, a mezi spleťtým houštím jazyka pátrá po tom jediném pravém a krásném slovu jako po vzácné květině. Čerstvě utřženou a ještě vonící ji pak nabídne lidstvu v podobě nařízení Evropského parlamentu a Rady o programu Společenství na označování energetické účinnosti kancelářských přístrojů štítky. Nato prožije hořké zklamání, neboť ona malá obec čtenářů, které se o štítky na kancelářských přístrojích jakž-takž zajímá, si ani zdaleka nepřečte dokument s takovým svatým nadšením, s jakým jej on převáděl do jazyka mateřského.

A jelikož po přečtení tohoto článku máte svého milého překladatele skrz naskrz prokouknutého, vůbec ničemu se již nedivíte a nemáte mu to podivínství nijak za zlé. Naopak jste rádi, jak mu to překládání jde, a těšíte se, až si od něj zase něco hezkého budete moci přečíst.

Veronika Valentová,
překladatelka, tlumočnice, spisovatelka

ilustrační foto

ZE SLOVNÍČKU ZBĚDOVANÉHO PŘEKLADATELE

Neplette si překladatele s tlumočníkem. Při překladatelské práci často dochází k překlepům, díky nimž text získá zcela nový, často překvapivý význam. Tyto překlepy lze rozdělit do několika kategorií:

Z říše zvířat

Zvířata jsou oblíbeným tématem. Překladatel, který má doma čtyřnohého mazlíčka, se jím rád obírá v myšlenkách a není divu, co pak z toho vzejde. Místo OBCÍ MALÝCH ZEMĚPISNÝCH ROZMĚRŮ se tak v textu objeví OVCE MALÝCH ZEMĚPISNÝCH ROZMĚRŮ. Ale nikoli pouze k ovčím chová překladatel něžnou náklonnost, nýbrž i k daleko menším a na pohled ne příliš atraktivním živočichům, o čemž svědčí PLÁN PRO DO-SAŽENÍ ROVNÉHO POSTAVENÍ ŽEN A MLŽŮ. MLži jsou v tom nevině, na jejich místě mají být MUŽI. Chyby tohoto druhu jsou velmi nebezpečné. Za srovnání žen s mlži by mohly překladatele žalovat feministky, neboť se jedná o urážku na cti.

Zmatky budoucí matky

Některé překlepy mohou být způsobeny tím, že se překladatel, v tomto případě překladatelka, nachází v jiném stavu. PORADNÍ RADY se jí tak promění v PORODNÍ RADY. ČÁSTKY ZASPANÉ ROZPOČTOVÝM ORGÁNEM místo ZAPSANÉ ROZPOČTOVÝM ORGÁNEM odrážejí skutečnost, že budoucí matku její stav značně vyčerpává a potřebovala by se vyspat.

Stižen stihomamem

Překladatel může někdy propadnout mylným představám. Místo ZLEPŠOVÁNÍ FUNGOVÁNÍ INSTITUCE tak v jeho textech dochází ke ZLEPŠOVÁNÍ FINGOVÁNÍ INSTITUCE. Toto nečestné jednání se překladateli pochopitelně příčí, a proto napíše, že posudky, jež tato instituce vydává, nejsou ODBORNÉ, ale přímo ODPORNÉ. Někdy to dojde až tak daleko, že ona mafiánská instituce vyvíjí PODLÉ TEORIE, což mělo být pochopitelně PODLE TEORIE INSTITUCE. Stav takového překladatele je vážný a měl by co nejdříve odjet na dovolenou, aby si důkladně odpočinul.

ilustrační foto

Pokažený výlet

K chybám toho typu dochází, překládá-li překladatel text, v němž se dopodrobna popisuje zajímavá exkurze do zahraničí. Překladatel je v hloubi duše rozhořčen, že zatímco si členové organizace cestují, on musí sedět ve své kanceláři. NÁRODNÍ DELEGACI tak přejmenuje na NÁRODNÍ DEGENERACI, aby vyjádřil své pohrdání vůči výletníkům, kteří si dovoluují si kdesi užívat. Dále napíše, že TATO CHŮZE ČLENŮM UMOŽNILA POZNAT REGION místo TATO SCHŮZE ČLENŮM UMOŽNILA POZNAT REGION, aby je trochu prohnal a výlet jim pěkně osolil. Na závěr výletníky ještě podrobí mučení, neboť jim v rámci kulturního programu nabídne KOU-PÁNÍ V MOČI a nikoli v MOŘI. Jak snadné, když na klávesnici je písmenko Ř hned vedle Č.

Nezařaditelné omyly

Na závěr přicházejí na řadu chyby, které se netýkají žádné obecné oblasti, a doposud se nepodařilo vypátrat příčinu jejich vzniku. Z ČINITELŮ ORGANIZOVANÉ OBČANSKÉ SPOLEČNOSTI se tak stávají liknaví ČINITELÉ ORGANIZOVANÉ OBČASNÉ SPOLEČNOSTI. Integrační proces se SÍŘÍ a nikoli ŠÍŘÍ. Rada požádá o vyjádření a DOKUMENT JÍ MÁ BÝT ZASRÁN, což je výraz, který se autor článku neodvážuje komentovat.

Poté, co překladatel vyplodil takový zmatek, si text samozřejmě po sobě přečte a dá vše do pořádku. Ke čtenáři se původní verze nedostane, ale kdesi v hlubinách počítače zůstane navždy uchovaný obraz duševního stavu, v němž se překladatel občas nedobrovolně octne.

Sestavila Veronika Valentová,

zdroj: Slovníček zbědovaného překladatele, pravidelně aktualizovaný překladateli nejmenované evropské instituce

ilustrační foto

PŘÍLIV RADOSTI

Alexandra Kolářková a jedno z jejích děl, foto z archivu umělkyně

Ano. Je to přesně tak. Jakmile se setkáte se sochami této jedinečné české keramičky a sochařky, pocítíte na vlastní kůži neuskutečný, ba přímo snový příliv ohromující a současně posilující radosti, která je zapříčiněna nejen jejich oku lahodící barevností a velikostí, ale také i tvůrčí fantazií jejich autorky. A právě v těchto dnech můžete v pražských ulicích, v rámci Mezinárodního sochařského festivalu *Sculpture line*, na vlastní oči spatřit její tři instalace nazvané *Dvě křesla*, *Sedící postava* a *Sofa*. Mimo Prahu její další díla naleznete třeba v Hradci Králové, Ústí nad Orlicí, Českých Budějovicích, na Lipně a také ve dvou nizozemských městech Amersfoortu a Nijmegen, kde oči všech návštěvníků přitahují Brány „Torii“ a Venkovní keramická lavice.

Paní Kolářková, jak se vlastně zrodilo toto japonské téma?

V Amersfoortu jsem byla jako výtvarník přizvána do developerského projektu, kterému charakter a koncept udávala architektonická a krajinářská kancelář WEST 8 z Rotterdamu. Vytvářela se zde nová obytná čtvrť pro asi 40.000 obyvatel. Součástí projektu byl i nový park v japonském stylu, jak ho navrhl hlavní architekt. Park propojoval obytné zóny s velkým objektem školy, která byla koncipována tak, že se zde setkávali školáci různých náboženských vyznání. Navrhla jsem Brány Torii nejenom jako typický japonský prvek, ale tyto brány bývaly sta-

věny před vstupy do šintoistických chrámů. Šintoismus klade velký důraz na harmonii s přírodou, brány do parku můžeme vnímat jako vstupní portál do oázy přírody v této hustě obydlené lokalitě. V mém výtvarném pojetí jsou nejen robustní, keramické a sytě červené. Jsou i hravé. Každé ráno mezi nimi na kolech proudí školáci a jejich rodiče. Jsou na cestě umístěny tak, aby se mohly různé projíždět a objíždět.

A když jste byla v těchto dvou nizozemských městech, nelákalo vás to odskočit si prohlédnout Brusel?

Brusel jsem navštívila zatím pouze jako turista.

A jak na vás zapůsobil?

Brusel je velice různorodý a po všech stránkách zajímavý.

Přes třicet let vytváříte velkoformátové plastiky z keramiky a betonu do veřejného prostoru. Nezatoužila jste někdy i po vytvoření nějaké miniatury?

Co by mohla být v mém pojetí miniatura? ☺ Po studiu na vysoké škole jsem se od základů učila v manufaktuře keramického řemesla, umím točit konvičky, hrnky, i udělat velkou vázu z porcelánu. Technologie plastik, jak je dělám teď, je už úplně odlišná a nedá se to moc míchat dohromady.

Ale je pravda, že aktuálně jsem dokončila plastiku *Spirála*, která je vysoká pouze 105 a široká 120cm. Mým snem je udělat ji tak 2x větší, ale to je zatím v procesu plánování. Tuto, dalo by se říct „malou variantu“ vystavíme od 26.8. 2022 promoakce mé knihy v italských Benátkách (v CREA Cantieri del Contemporaneo, Giudecca 211, Venice, Italy) v rámci doprovodného programu malířské výstavy, kterou zde pořádá Agentura Art lines.

Již sedmým rokem se zúčastňujete zmíněného sochařského festivalu, který současně probíhá v deseti státech světa a patříte mezi těch 32 umělců, jenž se ho

Spirála (vystavena v Benátkách), foto z archivu umělkyně

účastní. Měla jste možnost se s některými z nich osobně setkat?

Ano, většinou v rámci zahajování a ukončování festivalu, nebo na doprovodných akcích. Někdy se setkáváme při instalacích v terénu.

V současné době hodně mladých výtvarníků odchází do světa na zkušenou. Měla jste ve svých začátcích také takovou touhu, zkusit to někde jinde?

Možná zprvu ano, ale můj životní příběh se odvíjel tak, že jsem končila vysokou školu v revolučním roce 1989 jako nastávající maminka. S manželem jsme měli obrovské naivní odhodlání, které jsme časem pokusů a zkušeností přetavili ve vlastní technologické a pracovní postupy.

Vaše sochy přitahují nejen oči dospěláků, ale také dětí, které jsou z nich do slova unešeny, jako například z Obrby, Zámecké kočky, Čevavy či Zvěřince. Pracujete i v současné době na nějakém dětském námětu?

Ano, byla jsem oslovena jednou městskou částí v Brně. Plastika bude instalována v září, až se děti vrátí do škol.

nová kniha s přehledem tvorby, foto z archivu umělkyně

z dílny Alexandry Koláčkové, foto z archivu umělkyně

V jednom ze svých rozhovorů jste se zmínila, že radostnost a hravost je nastavení mysli, ale když se rozhledneme pozorně kolem sebe, tak jako by se vlivem celosvětově neveselého dění vytrácela ze světa. Proto si myslím, že těch vašich instalací by mělo být ve veřejném prostoru mnohem více, aby se tyto dvě komodity neztratily v nenávratnu. Co myslíte?

Myslím, že někomu budu připadat přehnaně optimistická, ale problémy a neveselé dění bylo na světě vždycky. V radostném nastavení mysli, pokud si ho udržíte a nenecháte se otrávit, i když je vám někdy těžko, můžete pro ostatní i pro sebe udělat mnoho dobrého. Já přispívám svou troškou stejně jako řada skvělých lidí, které znám.

Před nedávnem vyšla vaše monografie v nakladatelství Kant. Zůstane jen u ní?

To zatím nevím. Knihu jsme vydali ve spolupráci se společností Art Lines s.r.o., která se zaměřuje na podporu umělecké činnosti profesionálních i začínajících mladých umělců, podporu vzdělávání v umělecké oblasti a mnoha dalších kreativních odvětví. Mimo jiné organizuje i sochařský festival Sculpture line. Monografie je výběrem mých prací za posledních zhruba 20 let. Tak doufám, že i z dalších projektů a realizací vznikne časem a dříve než za dalších dvacet let další publikace nebo rozšířené vydání, protože zatím mám do budoucna ještě dost pracovních plánů. ☺

Děkuji za rozhovor.

Bylo mi radostným potěšením a taky děkuji za váš zájem.

Rozhovor připravila Soňa Svobodová.

A co nám o sobě prozradila naše nová dopisovatelka z Prahy, autorka tohoto zajímavého rozhovoru?

SOŇA SVOBODOVÁ

Od narození žiji v Praze, prošla jsem mnoha pracovními profesemi od knihkupectví až po nakladatelství a zařizování interiérů a pořádání výstav. Jsem milovnice turistiky, miluji přírodu a kdyby to tak šlo, bydlela bych nejraději v jejím obklopení kolem dokola. Kromě toho mám také ráda knihy, hudbu a výtvarné umění.

Ráda poznávám zajímavé a inspirující náměty a tvorbu z nejrozličnějších žánrů a oblastí a prostřednictvím svých rozhovorů, se o ně snažím podělit se čtenáři krajských listů jako jsou Čechoaustralán, Klokán, Nový Domov, Britské listy a nyní i váš Zpravodaj.

Jinak jsem po nedostačující endokrinologické léčbě, bojovala jsem o život, prodělala mnoho zdravotních komplikací a ocitla se v částečném invalidním důchodu. Přesto všechno se snažím a pokračuji dál, v čemž mi hodně pomáhá psaní, a protože už fyzicky neutáhnu tenis, který jsem hrávala závodně, tak chodím hodně pěšky! ☺

Společenská rubrika

*Milí krajané,
nezapomínejte nám včas zasílat zprávy o významných událostech ve Vašem životě. Děkujeme.*

4. června 2022 zemřel v Bruselu
mnoha krajanům známý český překladatel **Jan Wanka**.

25. srpna 2022 tragicky zahynuli
Martin Konečný a jeho dvě malé
děti **Daniel** a **Viktoria**.

Upřímnou soustrast celé rodině, uzdravení zraněným a odvahu a sílu jít dál.

7. září 2022 oslavila narozeniny
naše kontrolorka účtů Besedy
Martina Schusterová.

19. září 2022 oslavila narozeniny
paní **Anne-Marie Dewinter-Štěpánová**,
členka Besedy z Bruselu.

10. listopadu 2022 oslaví narozeniny
členka výboru a editorka Zpravodaje
Zuzana Gjerdingen.

8. září 2022 oslavila narozeniny
paní **Eva Demarée Orvanová**,
členka Besedy z Wemmelu.

21. září 2022 oslavil narozeniny člen
Besedy pan **Miroslav Král** z Buizingenu.

*Všem oslavencům srdečně blahopřejeme
a do dalších let přejeme hlavně dobré zdraví, spokojenost a krásnou životní pohodu.*

Kalendář Českého krajského spolku Beseda:

Valná hromada Besedy	Pražský dům Avenue Palmerston 16, 1000 Brusel	neděle 2. 10. 2022 od 14 hodin
Dýchánek s Toyen a herečkou Milenou Steinmasslovou	Pražský dům Avenue Palmerston 16, 1000 Brusel	neděle 2. 10. 2022 od 15 hodin
Pietní vzpomínka na pana Jana Wanku	Hřbitov ve Schaerbeeku	neděle 9. 10. 2022 od 15 hodin
Společné pečení vánoček	Prezenčně v Braine-l'Alleud nebo online podle situace.	sobota 3. 12. 2022 neděle 4. 12. 2022
Mikulášská nadílka	Divadlo Tomberg Avenue Paul Hymans 2 1200 Woluwe-St.-Lambert	neděle 11. 12. 2022 od 10 a od 14 hodin

Zpravodaj vychází čtvrtletně, výtisky jsou určeny hlavně členům Besedy. Každý zájemce může dostávat elektronickou verzi
Zpravodaje e-mailem, stáhnout si jej můžete i z webových stránek www.beseda.be

Příští číslo vyjde v listopadu 2022, uzávěrka pro vaše příspěvky je 20. října 2022.

EDITOR: Zuzana Gjerdingen, zuzana.gjerdingen@gmail.com, spolek@beseda.be
ADRESA: Český krajský spolek Beseda, 51, rue des Arbalétriers, 1420 Braine-l'Alleud, Belgie
TELEFON: +322 / 384 96 44 nebo +32 497 / 92 81 62